

ΤΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΟΥ ΜΑΣ κ. Ι. ΜΑΝΤΑΚΑ

Του

Με τό αρθρο τού κ. Κωλαμποτινού γιας την Βυζαντινή παρασημοντική, τού περιουμένου Σοβάντου, δίδεται ή εύκοριας νότας ζώντων μουσικής σε ένα ζήτημα πολὺ σοδανό για μουσική και θρησκευτική ζωή του τόπου κοινού που έδω στην πόλη μας δὲν έχει δοθῆ μαρματό λύσιση. Τό ζήτημα δένδαισα αυτό, τής Βυζαντινής μουσικής και γενικά τής εκκλησιαστικής, είναι πολυδιάδαλο έχουν γραφεῖ πάρα πολλά

πάνω σ' αυτό καὶ έτσι είναι προβληματική ή διάλυσις του στὰ στενά πλάσια στο ένα δύο όρθιων. Γιὰ τόν λόγο αυτό θὰ δισχολθούμε έδω μόνο μὲ μερικά χαρακτηριστικά στοιχεία τῆς σημερινῆς καταστάσεως τοῦ ζητήματος δηλ., τι ἐκτελεῖται στις έκκλησίες μας σήμερα καὶ τι λύσεις θὰ πρέπει να έφερμοσθούμε γιά νὰ λυτρωθούμε από δλα τὰ άνοντισα κατασκευάσματα τῶν διοικότων χορωδιῶν καὶ τὴν ὀμανεσίδικη ἐκτέλεσι ωριμένων φολτῶν.

Μιά δημος μικρή ιστορική θεώρησι τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς καὶ σύντομη διαγραφὴ μερικῶν τῆς χαρακτηριστικῶν θά μᾶς είναι πολὺ χρήσιμη για τὴν δηλ. έξισται τῆς σημερινῆς της καταστάσεως:

Η Β. Μ. εἶναι ένας κράμας ὀρχαίας Ἑλληνικῆς καὶ ἀνατολικῆς μουσικῆς. Τα στοιχεῖα τῆς ἀνατολικῆς μουσικῆς εἰναι Περσικοί, Συριακοί, Ἐβραϊκοί καὶ ἄλλα. Ἐπέδροσαν αὐτά διότι ή Β. Μ. διευροφώθη εἰς τὴν Ἀντιόχεια καὶ τὴν Ἀλεξανδρεία. Η καθαρή θυζαντινή μουσική περίοδος ὀρχίζει ἀπό τὸν Δ' αἰώνα, καὶ ή ἀκμὴ τῆς ἀπό τὸν 1ωάννη τὸν Δομισκηνό (676 — 756). Ακολουθούν κατόπιν πολλοὶ μελωδοί μετά δὲ τὴν πτώση τοῦ Βυζαντίου ὀρχίζει ή ἐπιδρασίς τῆς ἀνατολικῆς μουσικῆς στὸ δ. μέλος. Αὐτὸν μπορούμε νὰ τὴν διακρίνουμε ἀπό τὸν βάρδορο καὶ ξένο χαροκτήρα ποὺ δίνει στὸ δ. μέλος. Ως τόσο καὶ ή ἐποχὴ αυτὴ ἦταν γόνυμπο. Στὴν νεώτερη ἐποχῇ ἔχουμε τὸν Πέρσο Πελοποννήσο, καὶ ἄλλους καὶ μετά τοὺς θεμελιώτες τῆς σημερινῆς παρασημαντικῆς. Οι σιδώνες ποὺ μεσολαβοῦν ὅπο τὴν καθιερώσαι τῆς μεχρι σήμερα ἐπέφερον μιὰ ἔξελιξις ποὺ ἀν καὶ δὲν είναι ίδια μὲ τὴν ὀντιστοιχη εὑρωπαϊκή είναι δημος πολλὴ σημαντική. Η ἔκκλησια πού χαρακτηριστικῶς τῆς είναι ή συντηρητικῶς προσπάθησε πάντα νὰ ἀντιστήθῃ σὲ κάθε νεοτερισμό. Δὲν μπόρεσε δημος νὰ καταπνίξῃ τὸν πόδο τῶν μελωδῶν νά ἐκφράσουν τὴν λατρεία τους σὲ μιὰ γλώσσα ζωντανή καὶ περισσότερο ἐκφραστική, καὶ τὴν ἐπιδιώξι τους διστε τὰ ἔργα τους νὰ βρούν οντιλόπο στὶς ψυχές τῶν πιστῶν καὶ νὰ τὶς κάνουν νά οισθανθούν καλύτερα τὸν θεο Παράγοντα.

Τὴν Β. Μ. ὀρχικῶς μονόφωνη χαρακτηρίζει ένας ξειρετικός μελισματικός, ρυθμικός, καὶ διστημοπτικός πλούτος, ποὺ δὲν μποροῦν εύκολα νὰ διακρίνουν διμύτοι. Ἀργότερο, ὑπάρχουν πολλὲς ἔνδειξεις σὲ κωδικες, χρησιμοποιούσαν ισοκρατήματα δηλ. κρατημένους βοσικούς ήχους. Η ἐκτέλεσις ήταν πολύπλοκη. Ἀπό ιστορικές μαρτυρίες διαπιστώνουμε τὴν ὑπερβολὴ μεγάλων χορῶν. Εἰς σύτους ἄλλοι κρατοῦσαν τὸ μέλος ἄλλοι σὰν δριστοεγκινικά τόσα τὰ ισοκρατήματα καὶ τὸ παιδιά τὸ μέλος σὲ μιὰ δικτύων υψηλότερα. Ἔτοι είχαμε περίτου μιὰ τρίφωνη χορωδία. Ἀκόρυ ύπηρχαν καὶ σόλο ή λεγομένη καλοφωνία. Τὸν ἡρό σύτο καὶ ἄλλους συναντούμε σὲ πολλὰ χειρόγραφα δρεστά διπο σύντα δὲ γνάρισα πέρυσι σ' ενο μου τοξιδίων στὸ "Άγιο" Ορος γιὰ μελέτη. Υπάρχουν ἀκόμη μουσικολογικές έργασίες που ἐπιβεβαιώνουν τὰ παραπάνω.

Σήμερα δημος τὶς ἀκούμε στὶς έκκλησις μας: Ἀπό τὴν μιὰ μερὶ τὴν λυγή πλωτοπότητα τῶν μελωδῶν νὰ κατατρέφεται ἀπό μιὰ ἀπέραντη λαρυγγοφωνία, ρινοφωνία, ξηροφωνία ἀπό τὸ διθεν προσωπικό υφος τοῦ καθέ φάλτου ποὺ συγκὰ τὸ δισμοφώνωνει ἀκούγοντας αμανέδες στὸ ραδιόφωνο καὶ στὸ Τουρκικό κιριτογράφο καὶ τὸ χαρτέακομα τοῦ κειμένου τοὺς ἀξίους μὲ τὴν μουσική. Ἀπό τὴν ἄλλη τὸν πρόσκειρο αυμ βιθούμην τὴν θυζαντινη μελωδία καροτωμημένη ἀπό τὸν πορωφορωμένη ἀριστονία τῆς κοντάδος μὲ συγχροίες ἐννάτης καὶ ἐβδόμης καὶ μὲ διλο τὰ γλυκανάλτα καρουκεύμοντα ποὺ τῆς προσθέτουν οἱ διθεν ὀνομοφώτες τῆς οἱ εὐθυλιαρχηγάδες διπος πολὺ χαρακτηριστικά τους ὀνόμαστε ένες καλός ἐργάτης τῆς Ελληνικῆς μουσικῆς, δ. κ. Σ. Κορδάς σὲ μιὰ διδύλεις του ποὺ παρηκολούθησα στὴν Ἀθήνα. Κάπου — καπου φτανές έξαιρέτης ης ἐρκων ςτὰ ταρδίους οι μουσική μοις ἀναρχία. Ποιοί δημος είναι οι λόγοι ποὺ μπαγορεύουν τὴν μουσική αυτήν ονταρχία; ή συντηρητικήτης τῆς έκκλησίας, ή ἀδισφορία τοῦ κοινού, ή μικρή μόρφωσις τῶν ψολῶν καὶ διλω ποὺ ἀσχολούμενται μὲ τὰ ζητήματα α αυτά καὶ οι πάσεις πολλάν νὰ δισμοφώτευται τὴν θυζαντινη μουσική με δισφορα γιατροσόφια. Μὲ τὴν ἀνομορφωση θε πρέπει νὰ δισχοληθούμε δρακότες καὶ νὰ διμε πῶς νοεῖται αυτή. Ούτο δημος είναι κατί ποὺ θὰ μας ἀποθέσηση στὸ δεύτερο μας όρθιο.